

WYDARZENIA

50-lecie TP CMM

Towarzystwo Przyjaciół CMM nie tylko przyczyniło się do powstania w Gdańsku Muzeum Morskiego, ale także w zdecydowany sposób wytyczyło kierunki jego działalności. To ludzie skupieni w Towarzystwie, ich wiedza, pasje, a także dary przekazane do Muzeum, wpłynęły na powstanie konkretnych działów i kolekcji, to dzięki ich pomocy udawało się realizować kolejne projekty. Fakty te podkreślali w swoich wystąpieniach uczestnicy wyjątkowego jubileuszu: 50-lecia powstania Towarzystwa Przyjaciół CMM, który świętowano 21 listopada. Przypomniano początki TP CMM i podejmowane przez nie w ciągu minionego półwiecza inicjatywy, zwracając uwagę, że jest to jedna z najdłuższej i najprężniej działających tego typu organizacji w Polsce. Dr Fryderyk Tomala, obecny prezes TP CMM, przedstawił też plany na przyszłość – pomoc w badaniach naukowych i publikacji ich wyników, upowszechnienie wolontariatu oraz praca nad projektami atrakcji turystycznych: parku miniatur latarni morskich (blizarium) w Choczewie, rekonstrukcją wioski rybackiej Prusów nad Zalewem Wiślanym oraz odtworzeniem zabytkowej architektury wokół latarni w Rozewiu i stworzeniem tam miejsca spotkań artystycznych. Uroczystość 50-lecia stała się okazją do wręczenia odznaczeń resortowych i medali TP CMM najbardziej zasłużonym Przyjaciołom naszego Muzeum. Srebrny medal *Gloria Artis* otrzymali profesorowie Daniel Duda (obecnie prezes Towarzystwa Przyjaciół „Daru Pomorza”) i Bolesław Mazurkiewicz (przewodniczący Rady Muzeum, prezes Towarzystwa Przyjaciół Statku-Muzeum „Sołdek”), natomiast brązowy – wicedyrektor CMM Maria Dyrka, prezes TP CMM Fryderyk Tomala i członek-założyciel Towarzystwa Tomasz Czayka. Wręczono też medale Zasłużony dla Kultury Polskiej – otrzymali je Teresa Boguszewska, Elżbieta Boryń, Jerzy Litwin, Apoloniusz Łysejko, Lech Stefański i Maria Węgrocka. Medalem Zasłużony Pracownik Morza odznaczono Teresę Boguszewską. Osiem osób otrzymało odznakę honorową Za Opiekę nad Zabytkami, a wśród licznego grona osób wyróżnionych medalem TP CMM wymienić należy trzech działaczy z najdłuższym stażem – są to Tomasz Czayka, Józef Kuszewski i Zygmunt Sójka.

Srebrne medale TP CMM wraz z okolicznościową publikacją „Pół wieku w służbie dziedzictwa morskiego” odbierają członkowie Towarzystwa z najdłuższym stażem (od prawej): Tomasz Czayka, Jerzy Wiśniewski, Józef Kuszewski oraz widoczny tylko częściowo Zygmunt Sójka, który przyjmuje medal z rąk prezesa Fryderyka Tomali. Fot. Ewa Meksiak

Zaczęło się od „Sołdka”

Od zwodowania „Sołdka”, pierwszego statku pełnomorskiego zbudowanego po II wojnie światowej w Stoczni Gdańskiej, minęło 60 lat. Jubileusz ten uczciły Towarzystwo Przyjaciół Statku-Muzeum „Sołdek” i CMM, organizując 6 listopada, dokładnie w rocznicę wodowania parowca, konferencję na-

ukową zatytułowaną „Zaczęło się od Sołdka”. Stała się ona okazją do zaprezentowania historii projektowania, budowy i wyposażania tej jednostki, na tle powojennej sytuacji Stoczni Gdańskiej i przemysłu stoczniowego oraz problematyki kształcenia kadr dla projektowania i budowy statków. Dziewięciu prelegentów przedstawiło główne założenia referatów, które w całości zostaną opublikowane w zbiorze z serii „Studia i materiały Centralnego Muzeum Morskiego”. Konferencja zgromadziła liczne grono okrętowców, historyków i sympatyków zabytkowego parowca. Wśród nich był także prezes najmocniej zaangażowanej w sprawę zachowania „Sołdka” Stoczni Remontowa S.A. Piotr Soyka, który otrzymał przyznany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego medal Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*.

Wicewojewoda Michał Owczarczak dekoruje prezesa Stoczni Remontowej S.A. Piotra Soykę medalem „Gloria Artis”. Z prawej – prezes TP „Sołdka” prof. Bolesław Mazurkiewicz. Fot. Bernadeta Galus

Gdańsk ratuje żaglowiec

Akcja rewitalizacji zabytkowego jachtu *Generał Zaruski* nabrała tempa. 3 listopada miasto Gdańsk oficjalnie przejęło jednostkę od dotychczasowego właściciela, Ligi Obrony Kraju. Podpisanie aktu notarialnego odbyło się w sali konferencyjnej CMM w Spichlerzach na Ołowiance. Akcję realizuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gdańsku. Odbudowa *Generała Zaruskiego*, ze względu na brak oryginalnej dokumentacji, prowadzona będzie na podstawie planów bliźniaczego szwedzkiego statku szkolnego „Kaparen”. Pewną pomocą w tym względzie posłużyć też może model jachtu ze zbiorów Działu Wychowania Morskiego CMM. Zgodnie z planami żaglowiec ma stanąć na Motławie przy nabrzeżu CMM na Ołowiance w 2011 r.

Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz i prezes LOK Grzegorz Jarząbek podpisują akt notarialny. W tle po prawej model „Generała Zaruskiego” ze zbiorów CMM. Fot. Bernadeta Galus

Zjazd Ligi Morskiej i Rzecznej

Obchodząca swoje 90-lecie Liga Morska i Rieczna wybrała CMM jako miejsce organizacji głównych uroczystości jubileuszowych. 15 listopada w pękającej w szwach Sali Dolomitowej Spichlerzy na Ołowiance spotkali się przedstawiciele kół Ligi z całej Polski z prezesem kpt. ż.w. Andrzejem Królikowskim oraz zaproszeni goście, wśród których była wiceminister infrastruktury kpt ż.w. Anna Wypych-Namiołko, wicemarszałek pomorski Roman Zaborowski, wicemarszałek województwa Mieczysław Struk, reprezentacja dowództwa Marynarki Wojennej, Straży Granicznej, uczelni morskich i przedsiębiorstw gospodarki morskiej. Przypomniano ogromne zasługi Ligi dla propagowania spraw morskich w okresie II Rzeczypospolitej, zarówno na szczeblach władzy, jak i wśród szerokich rzesz obywateli. Obecnie Liga skupia się na edukacji, zwłaszcza ekologicznej, a najnowszą jej inicjatywą jest utworzenie dopełniającego działalność służb ratowniczych ochotniczego systemu prewencyjno-ratowniczego na morzu. W trakcie uroczystości wręczono odznaczenia resortowe oraz LMiR – „Krzyże Wiślane”. Miło nam poinformować, że odznaczeniem Zasłużony Pracownik Morza uhonorowani zostali dyrektor CMM dr Jerzy Litwin i wicedyrektor Maria Dyrka.

Jubileusz Marynarki Wojennej

„90 lat Marynarki Polskiej” to tytuł konferencji naukowej, którą zorganizowały Akademia Morska w Gdyni i Polskie Towarzystwo Nautologiczne w rocznicę powołania Marynarki Wojennej przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, rozkazem z dnia 28 listopada 1918 roku. Wśród prelegentów znaleźli się przedstawiciele CMM: dr Elżbieta Wróblewska z referatem pt. *Marynarka Polska w świetle zabytków eksponowanych na wystawie „Działalność morska Polaków w okresie 1918-1945” w gdańskim Centralnym Muzeum Morskim* oraz Marek Twardowski, który w wystąpieniu *Pierwszy okręt RP? dowodził, że pierwszym okrętem II RP był nie „Pomorzanin”, a „Wisła”*.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Narada w Kotce

Fińska Kotka posiada bardzo ciekawe (prezentowane w 1989 roku także w CMM) zbiory marynistyczne, które dotychczas podlegały muzeum regionu Kymenlaakso. W lipcu br. otwarto nowoczesne Centrum Morskie, którego gospodarzami są Muzeum Kymenlaakso i przeniesione z Helsinek Muzeum Morskie Finlandii. Tam też 29 i 30 października odbyła się narada Grupy Roboczej ds. Morskiego Dziedzictwa Kulturowego państw nadbałtyckich. Wzięli w niej udział dyrektor CMM dr inż. Jerzy Litwin i dr Robert Domżał. Główne tematy rozmów dotyczyły wyników konferencji ministrów kultury państw nadbałtyckich, która miała miejsce w dniach 16-18 października br. w Rydze na Łotwie oraz przygotowaniom do 4. Forum Dziedzictwa Kulturowego Krajów Morza Bałtyckiego planowanego na wrzesień 2009 w Rydze. Ponadto rozpoczęto prace nad nową wystawą posterową, dotyczącą zachowania historycznych statków w krajach nadbałtyckich. Uczestnicy spotkania mieli możliwość zwiedzenia wystaw i zaplecza w nowym muzeum, z pewnością jednym z najnowocześniejszych w Europie. Przy muzeum cumuje także zabytkowy lodołamacz *Tarmo*, zbudowany w 1907 roku, który cieszy się dużym zainteresowaniem zwiedzających.

Nowoczesny budynek Centrum Morskiego w Kotce. Fot. Robert Domżał

Wizyta Norwegów ze Stavanger

Rozpoczęta została realizacja programu współpracy partnerskiej z Muzeum Morskim w Stavanger w ramach projektu Ośrodka Kultury Morskiej. Od 12 do 15 listopada w CMM gościli Anne-Tove Austbø i Endre Elvestad, a głównym powodem ich wizyty była wspólna wystawa czasowa i internetowa przedstawiająca osiągnięcia, podobieństwa i różnice w archeologicznych badaniach podwodnych w Polsce i Norwegii. Goście zapoznali się z wystawami CMM, zwiedzili także Muzeum Bursztynu i Centrum Edukacji Archeologicznej w spichlerzu Błękitny Baranek.

EDUKACJA

Lekcja tolerancji

Muzeum Narodowe we Wrocławiu z okazji swojego 60-lecia zorganizowało – przy współpracy Forum Edukatorów Muzealnych – konferencję zatytułowaną „Edukacja muzealna w kontekście wielokulturowości”. Jej celem była wymiana doświadczeń pomiędzy osobami zajmującymi się problematyką wielokulturowości w działalności edukacyjnej. Przez trzy dni, od 20 do 22 listopada, uczestnicy konferencji zapoznawali się z przykładami rozmaitych działań edukacyjnych w środowiskach (obecnie lub historycznie) wielonarodowościowych i wielowyznaniowych. CMM reprezentowała Monika Golenko, która przeprowadziła pokaz lekcji muzealnej z oferty Działu Edukacji CMM „O flądrze, która pogodziła mieszkańców Gdańska, czyli krótka lekcja tolerancji”.

NASZE ODDZIAŁY

Remont „Dar Pomorza”

Przed przypadającym w przyszłym roku jubileuszem 100-lecia wodowania statek-muzeum „Dar Pomorza” przechodzi serię remontów, które mają mu przywrócić dawny blask. Niektóre prace udało się wykonać ze środków własnych CMM oraz Towarzystwa Przyjaciół „Dar Pomorza”, jednak na większość niezbędne są dodatkowe fundusze. Dzięki pozyskaniu wsparcia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędu Miasta w Gdyni w listopadzie przeprowadzono przegląd (wraz z pomiarem grubości blach poszycia) i konserwację części podwodnej kadłuba zabytkowego żaglowca. W kolejnych etapach planowana jest konserwacja kadłuba od wewnątrz, odrestaurowanie drewnianych pokładów i modernizacja sieci elektrycznej.

ZAPROSZENIA

Gwiazdne wędrówki

Kolejne spotkanie z cyklu Program dla Rodzin odbędzie się 7 grudnia, a jego tematem będzie historia morskiej nawigacji. Co kryje się za horyzontem? Gdzie według dawnych żeglarzy znajdował się początek i koniec Ziemi – i czy w ogóle istniał? Jak na bezmiernych wodach oceanu znajdowali drogę do portu? W trakcie zajęć poznać będzie można odpowiedzi na te i inne pytania. Zapraszamy do Spichlerzy na Ołowiance na godz. 11.00.

Wilia i jej brzegi

W 2007 roku międzynarodowa wyprawa wyruszyła od źródeł Wilii (lit. Neris) do jej ujścia, śladami hr. Konstantego Tyszkiewicza, który odbył taką podróż w 1857 r., zaś efekty przeprowadzonych wówczas badań hydrologicznych, archeologicznych i etnograficznych zawarł w książce „Wilija i jej brzegi”. Jego następcy wykonali ponad 10 tys. zdjęć, z których wybór zaprezentowany zostanie na ekspozycji pod takim samym tytułem. Na wernisaż zapraszamy 19 grudnia o godz. 18.00 do Spichlerzy na Ołowiance.